

skega učiteljstva ter naj objavlja svoje prispevke v slovenskem, hrvatskem in srbskem jeziku, s čimer lahko v cirilici. S tem skupnim glasilom pokažemo svetu najjasneje, da umejemo prav program SHS. — Za tak list naj bi bila tri uredništva, in sicer za Slovence eno, za Hrvate eno, a za Srbe zopet eno. Vsa uredništva bi zbirala tvarino svojega učiteljstva ter jo pošiljala glavnemu uredniku. List naj bi bil početkom tednik, če bo pa pokazala potreba, dobimo lahko dnevnik. Kako naj se list imenuje in kje naj se tiska, o tem naj odločujejo naša zastopstva.

Enako preosnovno si moramo tudi pri naših pedagoških revijah. Združimo vse naše pedagoške revije, ki so naš »Popotnik«, hrvatski »Napredak« in srbska »Prosvjeta«, v eno skupno jugoslovansko pedagoško revijo, ki imej zopet tri posamezna uredništva za vsak narod zase, a enega glavnega urednika. Prepričani smo, da nam bo tako skupno, na višku pedagoških zahtev stoječa pedagoška revija več koristila, kakor sto majhnih pedagoških revij, ki imajo prav malo naročnikov in bralcev.

Otresimo se tistega lokalnega patriotizma in obmejne ozkosrčnosti! — Pomujmo zahteve sedanjega velikega časa!

2. Zaveza se preosnuj v toliko, da postane najtesnejša združitev učiteljstva v smislu naše SHS; Zaveza združi v sebi tri piemenske učiteljske pododseke, to je pododsek slovenskega, hrvatskega in srbskega učiteljstva, in ti pododseki skupaj tvorijo seje skupno Zavezo, ki reprezentuj na zunaj našo organizacijo in bodi naš skupni stanovski parlament.

Deželne meje opazujejo, kakor je sklenilo že Slovensko deželno učiteljsko društvo v Ljubljani.

Okrajna učiteljska društva naj se tudi razdružijo; zakaj sedanja okrajna učiteljska društva imajo pač preobširen teren, učiteljstvo je preraztreseno in se ne more tako udeleževati zborovanj, kakor bi se rado. In da je to naše mnenje pravo, dokazuje slučaj Postojnskega okrajnega učiteljskega društva, ki se je preosnovalo v dva pododseka, oziroma v dve društvi.

Prepričani smo pa tudi, da se bodo naši dosežani okrajni politični kakor šolsko v najbližji bodočnosti preosnovali v take okraje, ki bodo najprikladnejši tako potrebam ljudstva, kakor tudi krajevnim zvezani. Ti učiteljski krožki bodo morali imeti v svojih programih kot eno glavnih točk: redna javna predavanja za ljudstvo.

Pri ustroju naše centralne Zaveze poudarjam to, da trajaj poslovna doba njegovega predsednika tri leta, a predsedniki naj se vrste tako, da imej vsak narod po eno dobo svojega predsednika, n. pr. prvo triletno dobo bi bil Srb, drugo Hrvat, a tretjo Slovenec predsednik. Ravnotako bi se morali vrstiti podpredsedniki. Tajniki bi morali biti pa stalni, in sicer trije, vsak narod imej svojega, zakaj le ti bi morali biti v trajnem stiku med posameznimi narodnostnimi zvezami.

3. Vdovsko društvo prenehaj. Pač pa naj se plačuje se vsem njenim dosežanim udom do njih smrti običajni dosežani prisnos, a končno ostalo imetje se porabi v to, da bodo dobivali otroci, posebno sinovi sedanjih vdov, ki se posvete višjim pedagoškim študijam, posebne ustanove. — Kot vzrok, da to društvo prenehaj, navajamo upanje, da nas bo naša Jugoslavija plačevala tako, da nam ne bo treba znašati za svoje žene in otroke posebnih fondov.

4. »Samopomoč« moramo tudi reorganizirati, in sicer v tem smislu, da raztegni svoj delokrog na vse dosežanje jugoslovanske dežele in da bodi včlanjenje obvezno.

5. Našo Narodno šolo« bo treba tako preosnovati, da postane akcijsko društvo v najširšem pomenu, ki naj si postavi kot končni cilj lastno papirnico in pa lastno tvornico za izdelovanje zvezkov in šolskih potrebščin.

6. Temeljite preosnove potrebuje tudi naša »Slov. Šolska Matica«. Strniti jo moramo najtesneje s »Hrvatskim pedagog. književnim zborom«, da bosta izdajala toliko in toliko pedagoških publikacij, obvezno za vse člane v obeh jeziki, seveda pod dvema urednikoma. Če imajo pa še Srbi kakor slično društvo, se združi tudi s tem, da postane eno telo.

7. Dotakniti se hočem še naše posojilnice. Tudi ta deluj na to, da dobe ostala dva naša brata svojo posebno posojilnico, a skupno naj se osnuje osrednja učiteljska banka, ki posluj v vseh finančnih zadevah in ki financiraj vsa naša gospodarska podjetja.

8. Tudi naša aprovizacijska podjetja, ki so se pač porodila, a ostala samo pri porodu, bo treba prijeti drugače v roke, da postanejo življenja sposobna in da bomo od njih res kaj imeli. Menda so tovariši, ki so sedaj na čelu teh aprovizacijskih odborov, izprevideli, da ni dovolj za

tako podjetje, ako jim je kak bivši »c. kr. glavar« dal prijazno besedo in obljubo, da bo pomagal, a je ostalo le pri obljubi. — No, o tem hočemo izpregovoriti prilično v posebnem poglavju.

Sklepno še to-le: Prepričan sem, da bom s temi svojimi predlogi in preosnovami naletela na marsikatero nasprotje, da me bo ta ali oni tovariš tako ali tako zavrnil. Dobro, naj me! Moj namen je pač v prvi vrsti ta, da spravim vsa ta vprašanja na dnevni red in v tek in trdno verujem, da bodo slednjč v veliki večini obveljali moji nasveti in predlogi.

Tovariši, ki ste dobre volje in čutite v sebi veselje do lepše bodočnosti in udobnejšega življenja v naši mladi Jugoslaviji, na dan s svojimi mislimi, ker bodočnost je naša!

Iv. Šega.

Opomba uredništva: O vseh teh in sličnih predlogih gre predvsem beseda upravnemu odboru in delegaciji Zaveze, oziroma občinam zborom imenovanih družtev. Vsak predlog je lažji kakor njegova izvedba. Naša skrb bodi, da ob tem reformujočem delu ustvarimo res nekaj dobrega in stalnega.

Delo našega učiteljstva za Jugoslovantvo.

Radoslav Knaflič.

(Dalje.)

Izpis iz zapisnika z dne 4. XI. 1918.

1. Neodvisna Jugoslavija in šola.

Predsednik otvori sejo ter naznani uradno že obče znano dejstvo, da se je te dni ustanovila in proglasila neodvisna država Jugoslavija z rrvhovno vlado v Zagrebu ter za slovenske pokrajine z Narodno vlado v Ljubljani. Njegovemu vabilu, naj zakliče učiteljstvo svoji novi državi »Zivela Jugoslavija!«, so se vsi pričujoči soglasno z navdušenjem odzvali.

Predsednik utemeljuje na to, naj se odslej na štirikrednici na Dobju opusti učni predmet — nemški jezik. V smislu določb člana XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. XII. leta 1867., državnega zakonika broj 142, se že pod avstrijsko vlado ni imel nihče siliti k učenju drugega deželnega jezika; storili smo to vendar, ker nas je nemški birokratizem v to silit. Z ustanovitvijo Jugoslavije odpade ta protizakoniti pritisk, zato bi zakrivilo nasilstvo in protizakonitost nad našimi mamilimi, ako bi ta predmet na narodnih šolah še nadalje poučevali. Od danes naprej odpade torej ta pouk.

Namesto odpadlih ur nemškega jezika se naj učenci vadijo v učnem, t. j. slovenskem narečju s posebnim ozirom na sorodne izraze srbohrvatskega narečja. Cenjeno učiteljstvo se blagovoli v to svrhu vsak dan pripravljati, si dotične sorodne izraze sestavljati ter v dvomljivih slučajih vprašati za svet predsednika, ki je tega narečja vešč.

Kar se tiče cenjenega učiteljstva samega, prosi predsednik, naj blagovoli tudi vse svoje ravnanje in delovanje zunaj šole spraviti v sklad v vseh ozirih z Jugoslavijo, tako kakor je bil to že omenil v 15. točki svojih opomb v zapisniku I. domače učiteljske seje tekočega šolskega leta, zlasti naj si nihče ne vzdružje nemških političkih in tudi ne nemških šolskih časopisov.

Veroučitelj Žagar Ivan predlaga, naj blagovoli učiteljstvo na to delovati, da se vse učne knjige potrebam nove države primerno preurede, zlasti se naj v zemljepisju in zgodovini posebno ozira na Jugoslavijo. Soglasno sprejeto.

Izpis iz zapisnika z dne 30. XI. 1918.

Radoslav Knaflič razpravlja zadatek »Nadaljnja izobrazba slovenskega učiteljstva.«

Uvod: Vsakega človeka uči življenje do smrti, t. j. ga vedno nadalje izobrazuje. To velja posebe o razumnih (inteligentnih), ki sodi med nje tudi narodno učiteljstvo. Ne samo službena, temveč i pravna dolžnost predpisuje vsaki učni osebi, naj se nadalje izobrazuje. Sredstva za učiteljevo nadaljnjo izobrazbo so:

1. Vsakdanja priprava na pouk, ki je zaradi izprememb razmer in gotovih silnih zunanjih učinkov zlasti v vojnem in njemu sledečem času tudi starejšemu učitelju nujno potrebna.

2. Čitanje didaktično pedagoških knjig, posebno onih, ki jih izdaja Slovenska Šolska Matica.

3. Čitanje pedagoške revije »Popotnik«, ki ga izdaja Zaveza jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani.

4. Čitanje zabavnih in znanstvenih knjig, ki jih izdaja Matica Slovenska v Ljubljani.

5. Z ozirom na stanovski in socialni razvoj učiteljskega stanu in za konstelacijo njegovega razmerja do naroda, ozi-

roma do države in za jačenje svoje notranje organizacije je vsaki učni osebi neobhodno potrebno čitanje učiteljskih in šolskih listov, ki jih izdaja Zaveza jugoslovanskega učiteljstva. Ker krene z ustanovitvijo Jugoslavije slovensko šolstvo na jugoslovansko pot ter se bo razvijalo v slovenskem duhu, se naj naročevanje nemških učiteljskih in šolskih listov docela opusti, to pa tudi zaradi tega, ker je prva dolžnost našega učiteljstva, podpirati književnost svojega naroda ter se mora na vsak način smatrati za narodni greh, ako jugoslovanski učitelj odtrgava naši književnosti dohodke ter jih naklanja nemški književnosti. Kdor ima več gmotnih sredstev na razpolago, je njegova dolžnost, si z ozirom na izobrazbo jugoslovanskega jezika naročiti šolske in učiteljske liste srbohrvatskega narečja.

6. Vsaka učna oseba mora biti član učiteljske organizacije, t. j. svojega okrajnega učiteljskega društva; zakaj le potom organizacije si pridobi učiteljstvo moč, vplivati na primernejši razvoj šolstva in učiteljskega stanu.

7. K nadaljnji izobrazbi jugoslovanskega učiteljstva sodi tudi zanimanje za stanje in razvoj severoslovanskega šolstva. Komur to dopuščajo gmotna sredstva ter če ima kaj več časa in volje na razpolago, naj si naročuje in čita namesto nemških severoslovanske knjige, časopise, revije itd.

8. Kar zadeva nadaljnjo izobrazbo slovenskega narečja jugoslovanskega jezika, je dolžnost slehrne učne osebe: a) se bližati v šolskem pouku in v svoji pisavi srbohrvatskemu narečju, b) se učiti srbohrvatskega narečja jugoslovanskega jezika na podlagi kake slovnice, oziroma časopisov — knjig in — če le mogoče — tudi konverzacije. Znanje jugoslovanskega jezika obstoji poglavito v znanju sorodnih izrazov slovenskega in srbohrvatskega narečja, n. pr. učenec = učenik, brati = čitati, berilo = čtivo, šteti = brojiti, število = broj, koč = kuća, pohišstvo = pokućstvo, krog = krug, pravec = pravac itd.

9. Kdor čuti v sebi zmožnost, naj ne sodeluje pri razvoju jugoslovanske književnosti samo kot dojemalec (konsument) in čitatelj, temveč tudi kot proizvajalec (producent), t. j. pisatelj v katerisibodi stroki, a vselej s težiščem k srbohrvatskemu narečju jugoslovanskega jezika.

10. Da se dobi pregled, kako se člani posameznih učiteljskih zborov nadalje izobrazujejo, naj o tej zadevi na domačih mesečnih sejah učiteljstva večkrat razpravljajo.

11. Za nas veljaj vedno le načelo: Izobrazba jugoslovanskega učitelja bodi v prvi vrsti vselej jugoslovanska, a šele v drugi, če so k temu dani pogoji, severoslovanska, nikdar pa ne tujerodna, izvzemši slučaje znanstvenih študij.

Ti stavki so bili po kratki debati soglasno sprejeti.

Draginske doklade za leto 1919.

NAREDBA

poverjenika za uk in bogočastje in poverjenika za finance

o draginjskih dokladah za aktivne in vpokojene učiteljske osebe javnih ljudskih in meščanskih šol ter vdove in sirote po takih učiteljskih osebah za dobo od 1. januarja do 30. junija 1919.

§ 1.

Za aktivne učitelje ljudskih in meščanskih šol z izpričevalom zrelosti, oziroma tudi učne usposobljenosti se določajo draginjske doklade iz državnih sredstev za leto 1919 po sledeči razpredelnici:

Skupna službena doba	I. razr. rodov. stan 1 oseba	II. razr. rodov. stan 2 osebi	III. razr. rodov. stan 3-4 osebe	IV. razr. rodov. stan 5-6 oseb	V. razr. rodov. stan več kakor 6 os
	letnih kron				
A. za ljudskošolske učitelje:					
do všteti 10 let	972	1440	1968	2496	3024
od 10 do všteti 16 let	1272	1752	2280	2808	3336
od 16 do všteti 23 let	1548	2016	2544	3072	3600
od 23 do všteti 40 let	1752	2472	3000	3528	4056
B. za meščanske učitelje:					
do 10 let	1272	1752	2280	2808	3336
od 10 do všteti 17 let	1548	2016	2544	3072	3600
od 17 do všteti 27 let	1752	2472	3000	3528	4056
od 27 do všteti 40 let	1776	2916	3588	4260	4932

Opomnje:

1. V rodovinski stan se uštevaajo osebe kakor pri odmerjevanju draginjskih doklad državnih uslužbencev.

2. Za učiteljice, ki so poročene z učitelji, se odmerjajo draginjske doklade po prvem razredu razpredelnice; take učiteljice se ne upoštevajo pri rodovinskem stanu učiteljevem.

§ 2.

Učiteljskim substitom, pomožnim učiteljem obojega spola in učiteljskim osebam, ki so nastavljene za nagrado, gre 548 kron draginjske doklade.

§ 3.

Nekdanjim učiteljem ljudskih šol, ki uživajo pokojnino, se dovoljuje 576 kron, ako imajo skupne službene dobe do 15 let; 720 kron, ako imajo daljšo skupno službeno dobo.

Nekdanjim učiteljem meščanskih šol, ki uživajo pokojnino, gre 676 kron, ako imajo službene dobe do 10 let; 720 kron, ako imajo skupne službene dobe do 20 let; in 756 kron, ako so še dalje služili.

§ 4.

Vdovam učiteljev ljudskih šol, ki uživajo preskrbninske prejemke, se dovoljuje 468 kron, ako je imel umrl mož skupne službene dobe do 15 let, in 576 kron, ako je imel daljšo skupno službeno dobo.

Vdovam učiteljev meščanskih šol, ki uživajo preskrbninske prejemke, gre 468 kron, ako je imel umrl mož skupne službene dobe do 10 let; 576 K, ako je imel vsega skupaj službene dobe do 20 let, in 684 K, ako je še dalje služil.

§ 5.

Vsaki siroti brez staršev, ki uživa konkretualno pokojnino, nadalje vsaki siroti brez očeta, za katero gre učitelji vdovi vzgojevalni prispevek, se dovoljuje draginjsko doklado po pravilih, ki veljajo za državne uradnike, ako se sirota brez očeta ni že upoštevala ob odmeri draginjske doklade, ki jo dobiva odvodela učiteljica.

§ 6.

Nekdanjim učiteljskim osebam, vdovam in vsaki učiteljski siroti, ki uživajo miloščino (milostni preskrbninski užitek), se dovoljuje draginjsko doklado po določilih za državne uradnike.

§ 7.

V skupno službeno dobo, po kateri se odmerja draginjska doklada po §§ 1., 3. do 4. te naredbe, se šteje vse dejansko in javni šolski službi dovršeni službeni čas.

V Ljubljani, dne 13. decembra 1918.

Dr. Kukovec l. r. Dr. Verstovšek l. r.

Ubogi Potokar!

(Z Dolenjskega.)

Naš tovariš Potokar, ki ga je tako neusmiljeno mesaril nadzornik Opeka — kakor smo v zadnjih dveh »Tov.« brali in kakor smo tukaj pri nas že dolgo vedeli — je zopet bolan. Bolan je že bil, ko ga je prišel razjajeni Opeka nadzorovat, a od tistega dne si ne more opomoči. Preveč globoko so ga ranile v živo srce in v mehko dušo strašne besede nadzornikaduhovnika, izgovorjene na propovednici v cerkvi v pričlo množice ljudstva in mladine! Ta duševna bolešt, ta bolešt tako kruto užaljenega nedolžnega našega tovariša, ga neprestano razjeda kakor črv. Telesne sile so mu pod pritiskom in vplivom duševne rane zopet odpovedale, da mora iskati zdravniške pomoči celo v daljnji Ljubljani pri specialistih. Da, ali je vprašal Opeko, je li sme k zdravniku? In kdo mu povrne stroške? In kdo mu vzame črva iz prsi?

Na vsa ta vprašanja odgovarjamo vsi soglasno, da s tovarišem Potokarjem solidarno sočuvstvujemo, da je njegova bolečina naša bolečina in da čutimo kruto in predrzno žalitev od strani nadzornika Opeke mi vsi in da tudi mi vsi za to žalitev zahtevamo zadoščanja!

Kakšnega zadoščanja hočemo? Ako bi bilo v nadzorniku Opeki kaj močatosti, bi že takoj takrat izvajal posledice, ko se je razsula stara Avstrija in je pod njenimi razvalinami obležala razbita moč njegovega protektorja — dr. Šusteršiča. V zavesti, da je dogospodaril in da nima v novi dobi demokracije, svobode in pravičnosti ničesar več iskati, bi se moral prostovoljno tmakniti, saj je s svojim odurnim vedenjem, s svojo kopijo Šusteršičevega napuha in avtokratstva že dovolj dolgo poniževalno gospodoval nad nami! Spoznati bi moral — toliko inteligence menda vendar ima! — da ga živ krst več ne mara in da se mu obešajo na suknjo le še petolizniki, ki z njim vred zaslužijo enako usodo. Vedeti bi moral, da toliko dlje časa škoduje šolstvu in ovira učiteljstvo pri delu, kolikor dalje sedi na svojem nadzorniškem stolu! Toda teh edino možnih posledic dr. Opeka ni izvajal, ker si nemara misli, da je jugoslovanski učitelj še vedno isti suženj, kakor je bil prejnj

avstrijski učitelj, privezan na uzdo tirana Kalteneggerja, tega Opekinoga mojstra v morečem ozračju starega sistema!

Ako misli Opeka tako, misli popolnoma napačno! Mi hočemo, da dr. Opeka zapusti svoje mesto! Tako zadoščen je naj dá Potokarju in nam vsem! Mi ga za nadzornika sploh več ne smatramo! Sklenili smo, da se od njega ne damo več nadzorovati. Ako se prikaže v kako učilnico, pojdemo iz nje! Opeka nas ne bo več nadzoroval! Njemu je podpisal dekret stari sistem zatiranja, a tak podpis sedaj nima več veljave. Za nas c. kr. deželni šolski nadzornik dr. Mihael Opeka več ne eksistira! Stran s senco preteklosti! —

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Iz naše Zaveze.

Na brzojavni pozdrav, ki sem ga v imenu Zaveze jugoslovanskega učiteljstva poslal regentu Aleksandru, je došel ta brzojavni odgovor v slovenskem jeziku:

Beograd, dne 19. decembra: Plijonirjem naše kulture, ki so na Slovenskem dosegli tako krasne uspehe in ki so poklicani, da vzgajajo naš svobodni narod v duhu napredka in človečnosti, se iskreno zahvaljujem za poklon ter pošiljam slovenskemu učiteljstvu ter mili slovenski deci svoje presrečne kraljevske pozdrave! — Aleksander.

S tem obveščam vse Zavezino članstvo o tem odgovoru!

L. Jelenc, predsednik.

Poziv vsem okrajnim učiteljskim društvom.

Vsa v Zavezi včlanjena okrajna učiteljska društva nujno pozivljamo, da povabijo na pristop v svoje društvo zlasti vse ono učiteljstvo svojega okraja, ki še ni doslej v stanovski organizaciji!

Vodstvo Zaveze.

Vsem Zavezinim društvom!

Zavezina društva le počasi plačujejo Zavezi članarino. Ob koncu leta smo; ali le nekatera društva so storila dosedaj svojo dolžnost; večina je na dolgu še vsesletno članarino, nekatera so jo poravnala le deloma. Prosimo, da storijo blagajniki svojo dolžnost in urede čimprej to zadevo, ker mora tudi Zaveza poravnati svoje obveznosti.

Vodstvo Zaveze.

Nabiralne pole.

Zavezinim društvom smo poslali v začetku tega meseca po več nabiralnih pol za naročnike na Zavezine liste izven učiteljskih vrst. Nekatera društva, oziroma šolska vodstva so že vrnila pole. Uspeh je ponekod jako lep. Nekateri tovariši in tovarišice so pridobili mnogo naročnikov za »Zvonček«. Posebno so se odlikovali učiteljice in učitelji deklishe in deške ljudske šole v Kranju, ki so pridobili 52 naročnikov za »Zvonček« med šolsko mladino II., III. in IV. razreda. Pospnemanja vredno! Vsem vrlim tem in drugim tovarišem in tovarišicam izrekamo za njih trud iskreno zahvalo!

Vodstvo Zaveze.

Društvene vesti.

+ Članom Vdovskega društva. Blagajnik sporoča vsem članom: Ker neredno posluje poštno-hranilnični urad na Dunaju, je Vdovsko društvo odpovedalo čekovni račun. Zato društveniki ne dobe položnic in naj plačujejo članarino po poštnih nakaznicah, dokler ne začne poslovati poštno-hranilnični urad v kraljevini SHS. Za dostavljanje naj priloži vsakdo 20 vinarjev.

+ Pedagoško društvo v Krškem je odpisalo dne 15. t. m. regentu Aleksandru nastopno brzojavko:

Ob priliki svečane proslave zgodovinskega dogodka ujedinjenja naroda SHS pod slavno dinastijo Karadjordjevičev pošilja Veličanstvu Vašemu očetu in našemu gospodarju kralju Petru I. in Vaši kraljevski Visokosti v imenu organizovanega učiteljstva krškega okraja vdanostno izjavo.

Pedagoško društvo v Krškem.

Dragotin Humek, Leop. Levstik, t. č. predsednik, t. č. tajnik.

Na to brzojavko je dobilo Pedagoško društvo ta-le brzojavni odgovor:

Beograd, 20. decembra: Sporočam Vam iskreno zahvalo in pozdrav Nj. Veličanstva kralja Petra in Nj. Veličanstva prestolonaslednika Aleksandra za Vašo iskreno, narodnega čuta prevzeto pozdravno brzojavko po najvišjem nalogu šef dvorne kancelarije — Balugžić.

+ Učiteljsko društvo za celjski okraj. Sklicujem s tem občni zbor na Sv. Treh Kraljev, dne 6. januarja 1919, ob 10. uri dop. v celjski okoliški šoli z nastopnim

dnevni redom: 1. Zadnji zapisnik. — 2. Poročilo o tekočih aktualnih društvenih in organizacijskih zadevah ter poročila društvenih funkcionarjev. — 3. Nove volitve. 4. Predlogi. — Gotovlje, dne 23. decembra 1918. — Franc Brinar, t. č. predsednik.

+ Gornjegrajsko učiteljsko društvo je imelo svoj redni občni zbor dne 10. novembra t. l. v Gornjem Gradu. Po pozdravu, kjer je izrazil svoje posebno veselje, da se vrši ta skupščina prvič v svobodni Jugoslaviji, je prečital tov. predsednik došle dopise in nato poročal o dopolnilnih zapiskih društv. spominske knjige ter o uredbi društv. spisov po dotičnih kategorijah. Nato je razpravljaj tovariš Krajinč kot blagajnik o društv. denarnem stanju. Navzoči člani so plačali članarino (po 12 K za osebo) za drugo polletje; ostali društveniki se pa nujno prosijo, da store to nemudoma, ker bi sicer blagajnica ne mogla izplačati svojih obveznosti napram Zvezi in Zavezi za leto 1918.

Društveni računi so bili v najlepšem redu in tovariš blagajnik je dobil oprostilo. Nato je poročal predsednik o let. jesenskem zborovanju Zavezine delegacije v Ljubljani, katero poročilo se je odobrilo. Na predlog tov. Pulka je bil soglasno sprejet stari odbor; sprejel se je nato tudi Pulkov predlog, da bi se naj naročile vse šole v okraju na Hrvatsko Matico in pa Hrvatski pedagoški-književni zbor. Tovariš Kocbek je predlagal, naj bi učiteljstvo pri vsaki šoli spisovalo krajevno kroniko z ozirom na razne sedanje dogodke, kar se je tudi z odobravanjem sprejelo. Gornjegrajsko učiteljsko društvo bi imelo praznovati letos 30 letnico svojega obstanka, katera slavnost se je pa morala preložiti na poznejši čas. Koncem zborovanja je prijavila svoj pristop v društvo učiteljica v Gornjem Gradu, tovarišica Marica Veninškova. Živela! — Prihodnje zborovanje se vrši spomladi 1919. — Fina Bizjakova, zapisničarica.

+ Učiteljsko društvo za ormoški okraj objavlja izkaz prispevkov za vojni pomožni sklad Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem, in sicer za drugo polovico leta 1918. Darovalo je: 1. učiteljstvo Ormož - okolica K 125:35; 2) učiteljstvo Hum 67:60; 3) učiteljstvo Središče 126:46 K; 4) učiteljstvo Sv. Bolfenk 76:76 K; 5) učiteljstvo Sv. Miklavž 97:14 K; 6) učiteljstvo Svetinje 50:30 K; 7) učiteljstvo Runeč 65:00 K; 8) učiteljstvo Sv. Tomaž 100:48 K; 9) učiteljstvo Sv. Lenart 55:72 K; 10) učiteljstvo Velika Nedelja 58:37 K. Učiteljstvo vseh 10 šol malega ormoškega okraja je torej skupaj darovalo 823:18 K. — Ker pa je učiteljstvo ormoškega okraja že prej za 1. četrtletje 1918 darovalo 118:05 K, a za 2. četrtletje 191:58 K, znaša vsesletni prispevek 1132 K 81 v. S tem je tuokrajno učiteljstvo brez vsake izjeme poravnalo do zadnjega vinarja vse prispevke v izmeri, kakor jih je določila delegacija štajerske Zveze ob Veliki noči 1918. V »Učiteljskem Tovarišu« z dne 13. decembra t. l. objavlja Konjiško učiteljsko društvo tozadevni izkaz prispevkov. Tam izkazani znesek 145 K se nam vidi za velik konjiški okraj tako majhen, da pač gotovo ne odgovarja delegacijskemu sklepu štajerske Zveze, po katerem plača vsak organiziran učitelj 1:5 odst. (ozir. v 1. plačilnem razredu 2 odst.) od vsesletne vojne draginjske doklade za 1918. — Iz drugih okrajev pa sploh še ni bil objavljen noben tozadevni izkaz. Razmere so po vseh okrajih na Štajerskem približno enake in ako se učiteljstvo v enem okraju pokori sklepu svoje organizacije, se mora pokoriti tudi v drugih okrajih. Treba samo, da posamezna učiteljska društva povsod postopajo agilno in vkljub pojavljajočim se težkočam neizprosno in vztrajno. Potem gre! Dokaz temu ormoški okraj! Ako drugi okraji tega ne store, se nam morajo poslani zneski vrniti, zakaj enaka pravica vsem!

+ Učit. društvo za ptujski okraj ima 9. januarja 1919 ob pol 11. uri predpoldne občni zbor v okoliški šoli v Ptuj. Dnevni red: 1. Nagovor predsednika. 2. Dopisi. 3. Poročilo tovariša Lešnika M. o ustanovitvi knjižničnega fonda. 4. Volitve predsednika in odbora. 5. Tajniško in blagajniško poročilo. 6. Predlogi. — Obilne udeležbe, posebno od tiste strani, ki do zdaj ni imela smisla za svojo organizacijo, pričakuje — odbor.

+ Učiteljsko društvo za laški okraj ima glavni občni zbor v nedeljo, dne 5. prosinca 1919, ob 10. uri dopoldne v laški okoliški šoli po sledečem vzporedju: 1. Dopisi in društvene zadeve. 2. Letno poročilo tajnikovo in blagajnikovo. 3. Volitve novega odbora. 4. Volitev dveh računskih preglednikov. 5. Razgovor o novih razmerah. 6. Slučajnosti. Odbor pričakuje, da se udeležijo zborovanja vse zavedno okrajno učiteljstvo v pravi stanovski slogi sebi — šoli in narodu v korist!

Anton Gnus na Dobu.

+ Kozjansko učiteljsko društvo. Učiteljstvo kozjanskega okraja je darovalo od vojnodraginjskih doklad za učit. podporni sklad znesek po 678 K 86 v. — Na posamezne šole v okraju se razdeli ta vsota takole: 1) Buče: Pečnik Vekoslav 25 kron, Volavšek Ladislav 18 K, Arzenškova Ljud. 2 K; skupaj 45 K. 2) Dobje: Knaflič R. 45 K, Serbah Iv. 24 K, Bitencova Ana 14 K, Podlesnikova Franica 19:08 K, skupaj 10:08 K; 3) Koprivnica: — ; 4) Kozje: Ivanuš Rob. 10 K; 5) Olimje: Firm Stefan 34:20 K, Firmova Irena 14:58 K, skupaj 48:78 K, 6) Pečice: — ; 7) St. Peter: Moric Emerik 10 K, Gostinčar Fr. 10 K, Gherbasova Ivanka 5 K, Zolgarjeva Roza 4 K, Kokotova Ljudm. 2 K, Hočevarjeva Milka 1 K, skupaj 32 K; 8) Pilstanjan: Grmovšek Miloš 38 K, Stanifer Fr. 24 K, Vrečkova Cilka 16 K, Bertholdova Kristina 10 K, skupaj 91 K; 9) Podčetrtek: Lovrčec Franc: 45 K, Jerin Vojteh 42 K, Kobale Karel 30 K, skupaj 117 K; 10) Podstreda: Majer Drago 38 K, Potočnik Ante 32 K, skupaj 70 K; 11) Polje: Gradišnik Anton 2 K, Gradišnikova Viktorija 2 K, skupaj 4 K; 12) Prevorje: Setinc Franc 45 K, Cerjakova Zinka 15 K, skupaj 60 K; 13) St. Vid: — ; 14) Virštanjan: Jordan Iv. 42 K; 15) Zagorje: Lovše Ivan 42 K, Gnušova Amalija 15 K, skupaj 57 K. — Iz tega izkaza je razvidno, da je zadostilo Zvezinemu sklepu, po katerem je bilo treba odati 1 in pol odstotka, 20 učnih oseb tuk. okraja popolnoma; 12 učnih oseb je prispevalo manj, 4 pa nič. — Vsem zavednim darovalcem izreka najlepšo zahvalo — M. Grmovšek, t. č. predsednik.

Društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“.

Mnoga vprašanja, ki smo jih prejeli od slovenskega učiteljstva in od članov našega društva so nas napotila, da podamo nastopno važno izjavo.

Društvo »Selbsthilfe« smo ustanovili pred 23. leti kot nepolitiško dobrodelno društvo. Ves čas svojega obstanka je delovalo in stremelo društvo za tem, da je prihitelo ob smrti rodovinskega očeta po možnosti z izdatno in hitro podporo na pomoč učiteljski rodovini v vsej deželi brez razlike narodnosti. Tako smo delovali doslej, tako hočemo postopati tudi v prihodnje. S politiko se društvo ni bavilo nikdar. Politiški prevrat na Štajerskem ne bo na naše dobrodelno delujoče društvo imel nikakršnega vpliva. Kakor doslej bomo postrežljivo prijateljsko in kolegijalno občevali tudi v prihodnje s svojimi društvenimi člani. Razmerje našega društva do naših slovenskih društvenih članov ostane neizpremenjeno. Nasprotno pa pričakujemo prav zanesljivo, da bodo tudi slovenski društveni člani, kakor tudi vse slovensko učiteljstvo ohranili v prihodnje dobrodelnemu našemu društvu svoje zaupanje, da ostanejo zvesti njegovi člani in ohranijo svoje razmerje do našega društva neizpremenjeno. V to pomozi Bog!

Gaishorn, dne 10. decembra 1918.

Julij Eichmeyer, s. r. Ivan Slana, s. r. tajnik. načelnik in blagajnik.

Društvena člana Adolf Ganscheg, meščanskošolski ravnatelj v Brucku in Ernest Nagele, šolski voditelj v Dürnsteinu, sta umrla (3. X. in 7. XI. 1918). Zato morajo člani za ta smrtni slučaj plačati meseca decembra po 4 K, obenem opozarjamo na to, da se mora v mesecu januarju plačati prispevek za rezervni zaklad in opravilni prispevek. Prvi znaša kot doselej 2 K, drugi se je moral zaradi tega, ker se je vse podražilo, zvišati na 3 K, tako da znaša ves letni prispevek 5 K. Za čekovno knjižico se mora poslati 1 K. Pristojbina za sporočilo vsakega posameznega slučaja znaša 1 K.

Gaishorn, v decembru 1918.

Društveno vodstvo.

Kronika.

= Iz Jugoslavije. Rekonstruirani kabinet je sestavljen tako: predsedstvo: dr. Stojan Protić; njegovo namestništvo: dr. Anton Korošec; zunanje stvari: dr. Ante Trumbić; notranje stvari: Svetozar Pribičević; vojna general: Račić; prosveta: Ljuba Davidović; finance: dr. Momčilo Ninčić; pravosodje: dr. Marko Trifković; verstvo: dr. Tugomir Alaupović; železnice: ing. Marko Vulović; poljedelstvo: dr. Živko Petričić; prehrana in obnova: Miloje Jovanović; javna dela: Miloš Kapečanović; gozdarstvo in rudarstvo: dr. Mehmed Spaho; socialna politika: Vitoimir Korač; pošta in brzojav: dr. Edo Lukinič; priprava za konstituantno: dr. Albert Kramer; zdravstvo: dr. Uroš Krulj; brez listnice: Miloslav Rajčević (Črna go. ra.) V ministrskem svetu je bilo sklenjeno, da se bodo odslej poslaništva in kon-

zulati nazivali uradno: poslaništva in konzulati države Srbov, Hrvatov in Slovencev. Nadalje je sklenil ministrski svet, da se določi kot državna zastava kraljevine SHS trobojnica s horizontalno razvrščenimi barvami, in sicer tako, da bo zgoraj modra, v sredi bela in spodaj rdeča. Državni grb bo bel dvoglavi orci z naprsnim ščitom, razdeljenim na dvoje polj. Goreenje, večje je zopet razdeljeno na dvoje polj. Na desnem belem je rdeč križ s štirimi S (srbski grb). Leva polovica ima šahovsko ploščo belorodeče barve, razdeljeno na 20 štrikotnikov (hrvatski grb.) Dolenje polje kaže grb stare Ilirije (Slovenije), namreč na modrem polju bel polumesec, obrnjen navzgor in med njegovima krajcema peterožarno zvezdo. Prej omenjena zastava označuje državnost in se naj izobeša na vseh drž. in deželnih poslopijih ter na vojnih in trgovskih ladjah. Ministrski svet je nadalje sklenil, da se na vsem ozemlju kraljevine SHS proglasi ravnopravnost latinice in cirilice ter da se vse meščanske in ustavne pravice kraljevine Srbije razširijo tudi na vse drugo ozemlje Jugoslavije. Vse te sklepe ministrskega sveta mora odobriti državni svet. — Delegacija za mirovno konferenco je izvoljena. Načeloval ji bo Nikola Pašić. Člani delegacije so: dr. Trumbić, dr. Žolger in poslanik v Parizu Vesnić. Kot svedovalci s pravico glasovanja so jim dodeljeni: dr. Smodlaka, dr. Rybač in Mato Bošković, bivši srbski minister v Londonu. — Z ozirom na izpremembe v sestavi skupne vlade je odstopila tudi Narodna vlada SHS v Ljubljani. Ker so sedaj resorti za prehrano, finance, promet in narodno branbo skupni, odpadejo funkcije naslednjih poverjenikov: dr. Tavčarja (prehrana), dr. Kukovca (finance), dr. Pestotnika (promet) in dr. Lovra Pogačnika (narodna branba).

= Naše sedanje naloge. Pod tem naslovom razpravlja v »Slovenskem Narodu« prof. P. Pestotnik, poverjenik za promet in eden najboljših naših sokolskih delavcev, o naših sedanjih najnujnejših nalogah, ki naj ustvarijo v Jugoslaviji s preporednim delom nov tip etičnejšega človeka. Nekaj odlomkov iz te tehtne razprave, ki so za nas najvažnejši: Bivši državni opravičeno očitamo nenravnost in smo ji v svoji notranjosti že davno pred vojno odrekli pravico do življenja: bila je brez načelne in znanstvene kulture smeri. Besedilo zakonov je bilo še dosti moderno, predpogovori za duševni razvoj poedinca in narodov so se naslanjali teoretsko na temelj enakopravnosti, v resnici pa je bilo izvajanje teh zakonov sirovo nekulturno nasilstvo v vseh panogah državnih in kulturnih zavodov in naprav posebno pa v šolstvu. Zaradi pomanjkanja zunanje ugodnih razmer so morali zaostati najboljši talenti. Pokopane so bile za vedno kulturno produktivne moči. Kje je ostala svoboda vere, vesti, naziranja, izražanja mnenj? Vzdrževali so se javne šole z očitno nasprotujočimi si smerni, v istem razredu se je po uradno odobrenem, učnem načrtu poučevala protiznanost ali neveda poleg znanosti in vede. Dosledna je bila učna uprava samo v pogledu ponemčevanja. Laž in breznačelnost v kulturni vzgoji je rodila laž in nemoralnost v ljudstvu. Navdušeno so klicali avstrijski patriotje pred štirimi leti: »Živio vojna, cesar, Avstrija itd.«, hinavsko in škodaželjno so se smejali isti ljudje, isti vojaki, isti cesarski rodovini in isti Avstriji ob njih razpadu... Etična anarhija je najbolj žalostna posledica te vojne, in ta utegne postati za naš narod usodna, če se nevarnosti ne zavemo in če pravočasno ne uporabimo primernih sredstev za zdravo konsolidacijo moralnih temeljev med vsemi sloji našega ljudstva. Surovo samoljubje in slepo drvenje po trenutnih užitkih žene celo duševno zrele in gospodarsko močne narode v propast, kaj šele narod, ki je po krivdi drugih gospodarsko in prosvetno slabo organiziran in ki se danes nahaja v zibelki lastne državnosti... Sola naj izobrazuje, še bolj pa naj vzgaja. Stara mehanična smer brez poznavanja sodobnih vzgojnih potreb naj se umakne novim narodnim in socialnim zahtevam. Soglasje med teoretskim šolskim spoznavanjem in jako sestavljenim življenjem v udeleževanju je vbodoče prav posebna važna pedagoška dolžnost. — Čer kve so poklicane vzgajati ljudstvo v verskem čuvstvanju in etičnem nagnjenju brez potvarjanja in brez postranskih primesi in politiške navlake. Pomoč v vzgoji na široko odprtem polju je lahko za narod dragocena, toda metoda vzgoje se mora bistveno modernizirati, če hoče učinkovito vplivati in biti gibčen del v ustroju vzgoje narodnega organizma. Posvetno utemeljena kot družabna potreba demokratiške in socialno pravične države, posvetni smeri človeške duše lahko pristopna in pojmljiva, naj je razlaga o nujnosti